

VORM

VORM

uitgave van de vakbond leerkrachten aruba

4e jaargang no. 10 december 1973

VLA-hoofdbestuur v.l.n.r.: H. Oplaat, J. Kuiper, J. v. Dijk (met pijp), E. Croes (middenvoor), K. Betram, C. Norder, B. Rasmijn.

a.l.v. 22 november '73

"moeten wij wat versieren voor deze avond?"

enkele kanttekeningen

door j. jutten

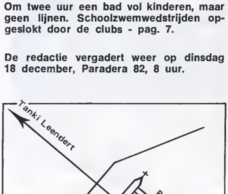
Een van de mededelingen van het bestuur, punt 2 van de agenda, ging over de hoofdaktecursus nieuwe stijl, die de derderangers zo graag gerealiseerd zouden zien. Uiteraard staat het hun vrij om deel te nemen aan de bestaande hoofdaktecursus van de APA, maar aangezien de derderangers werken, hebben zij behoefte aan cursus buiten normale schooltijden om. De waarnemend directeur van de APA, W. Driessen, wil deze cursus wel onder zijn hoede nemen, maar kan tot op heden geen leraar pedagogiek vinden. Ook inspecteur R. Casseres, de laatste tijd kind aan huis op de APA, heeft zijn toestemming gegeven, maar de voorwaarden die hij stelt zijn van dien aard dat VLA-voorzitter E. Croes van mening is, dat Casseres de cursus onmogelijk wil maken. Casseres houdt vast aan het wettelijk voorgeschreven aan-

Een kleine groep trouwe leden: blijven lachen, ondanks alles.

vorm deze maand

De redactie vergadert weer op dinsdag 18 december, Paradera 82, 8 uur.

tal hospiteeruren. De kandidaat-cursisten wilden die uren dan wel in hun vrije tijd maken, b.v. iemand die bij het katholiek onderwijs werkt, zou op zaterdagochtend naar een openbare school kunnen en iemand van het openbaar onderwijs zou op maandag en vrijdagmiddag op een katholieke school terecht kunnen. Volgens inspecteur Casseres is dit niet de bedoeling van hospiteeruren, omdat er een verkeerd beeld ontstaat wanneer men een school b.v. alleen maar van de zaterdagochtenden kent. De uren zullen dus gedurende de normale schooltijden gemaakt moeten worden en dat kan alleen wanneer de derderangers daarvoor vrijstelling van dienst krijgen. Inmiddels heeft Casseres wel toestemming gegeven voor een hoofdaktecursus oude stijl en die draait dan ook al vanaf half november, met vijf leraren en tien cursisten. Geruchten willen dat wanneer er een cursus nieuwe hoofdakte zal komen, de meesten van de oude hoofdakte hier naartoe zullen overstappen.
Zuster Hyacint vond dit hele hoofdakte nieuwe stijlplan geen goed idee. „Die derderangers zijn bijna allemaal gehuwde vrouwen", zei ze, „en die hebben allemaal een gezin. De studie eist verschrikkelijk veel tijd, dat is bijna niet op te brengen. Ook de

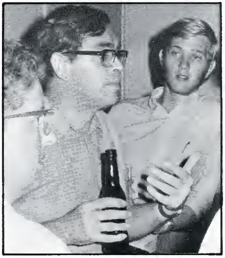
De heer C. Norder onmisbaar op iedere ledenvergadering.

school waar zij werken zal eronder lijden; ze moeten de praktijk in, waar blijft dan de correctie en de lesvoorbereiding van hun normale werk? En stel je voor dat er vrijstelling van dienst wordt gegeven, hoe moet dat dan opgevangen worden?" We kunnen die klassen toch niet naar huis sturen?"

Collega Stap maakt een bordtekening van het geprojecteerde vakbondsgebouw, dat in de toekomst de thuishaven zal zijn van alle Arubaanse vakbonden.

Tja, dat zijn een aantal praktische bezwaren waar nogal wat voor te zeggen valt. Maar er zitten ook nog een paar andere kanten aan deze zaak. Dat het normale werk van derderangers eronder zal lijden wanneer ze gaan studeren en hospiteren, dat lijkt waarschijnlijk. Aan de andere kant zullen leerlingen er echter ook van profiteren wanneer de onderwijzeres haar kennis van theorie en praktijk vergroot. En de periode dat het onderwijs van de resultaten van deze studie profiteert, zal toch waarschijnlijk langer zijn dan de periode dat het onderwijs van deze studie te lijden heeft. Dat ook de huishouding wordt genoemd als een teveel tijd rovende factor, zal waarschijnlijk wel juist zijn, tenminste als men uitgaat van de traditionele situatie dat moeder thuis alles alleen moet doen. Maar het is toch niet denkbeeldig dat er een dusdanige taakverdeling wordt gevonden, dat het misschien wel mee valt met de tijd. Bovendien, het feit of er al dan niet een dienstmeisje in huis is, maakt ook nog wel verschil. In ieder geval zou het interessant zijn om ook eens de mening van een kandidaat-cursist over deze materie te horen. Tevens zou het een verbetering zijn indien er als punt op de agenda niet slechts zou staan: „Mededelingen van het bestuur", maar dat er ook vermeld zou worden waar die mededelingen over zullen gaan.
De vergadering werd bezocht door één en zestig leden. Daarvan zaten er zeven op het podium als bestuur en dus vier en vijftig in de zaal. Van deze vier en vijftig bleef het aantal Arubanen beneden de tien. Dit feit bracht de heer Stamper tot de enigszins retorische vraag, hoe hoog dan wel het percentage niet-Europese Nederlanders binnen de VLA was.
Voorzitter P. E. Croes deelde mee, dat er nog geprobeerd was deze vergadering wat aantrekkelijker te maken. „Wij hebben gesproken over de

De vergadering na de vergadering, r.p.c.-lid J. Kleinenberg met zijn spraakwater in de hand.

vraag: moeten wij wat versieren voor deze avond; ik bedoel: moeten we deze avond versieren?", zo zei hij. In ieder geval zal de jaarvergadering van 1974 wel wat feestelijker worden, omdat dat een lustrumjaar is; de VLA werd n.l. in 1969 opgericht.
In de pauze vroegen wij de heer Stamper, wat volgens hem de reden was van het wegblijven van de Arubanen. „Ach die mensen hebben het veel te goed", was zijn weinig waarderende commentaar.
De heer Stap van de Kennedyschool maakte tijdens de vergadering op een bord dat op het podium stond opgesteld, een duidelijke tekening van het vakbondsgebouw, zoals dat geprojecteerd is te Pos Chiquito. Het gehele complex bleek ongeveer de vorm te hebben van een honkbalveld. De congreszaal zal komen ter hoogte van de warming-up cirkel voor de slagman

Penningmeester Van Dijk probeert r.p.c.-lid Norder te bezweren.

foto's:
r. de graaff

alg. ledenvergadering

De vergadering na de vergadering, deze keer wel versierd; r.p.c.-lid J. Kleinenberg in diskussie. H. Oplaat heeft het al een keer eerder gehoord.

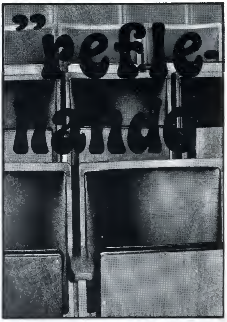

De vergadering na de vergadering, J. Kleinenberg zint op weerwoord.

aan de rechterzijde van de thuisplaat. De ruimte waar de VLA ondergebracht zal worden bevindt zich ongeveer op de plaats van de dug-out tussen thuisplaat en eerste honk.
Als laatste punt van de agenda stond vermeld: Sluiting ±10.30 p.m. en de vergadering werd dan ook kort na half elf gesloten. Dit op speciaal verzoek van frère Alexius, die in de vergadering van 11 okt. j.l. gevraagd had om een tijdslimiet, zodat het vergaderen niet te lang zou duren. Helaas was hij er deze keer niet zelf bij om te constateren dat aan zijn verzoek voldaan werd. Was hij er wel geweest, dan was het waarschijnlijk nog wel wat later geworden.

Al is het dan geen kroketje ...

**Durante e ultimo reunion general di VLA, na un dado momento scuchando palabranan serio di nos Presidente encuanto e situacion penibel di nos sindicato, mi a puntra mirando rond den sala: cuanto ta e procentahe di e total di miembronan di VLA cu no ta Europeo-Hulandes?
E contesta tabata: aproximadamente 61,8%.
Sin kier discredita esnan presente, di cual varios (si no ta majoria) tabata damas, mi a keda asombra. Despues di reunion redactor di Vorm a acercami y a puntrami si mi por a spliké mi pregunta. Como tabata laat mi a bisé cu tal bez lo mi splika esaki den Vorm. Mi tabata asombra, pasobra no ta muchu tempo pasa cu ainda mi por recorda con jen e mesun sala di Cas di Cultura tabata. Pero e tempo ey tabata trata di conflicto di salario, hopi tencion y sensacion. Loke mi kier bisa ta: ta unda tur mi coleganan, educadornan Arubano, Antiyano y Surnameo a keda? Ta kiko lo ta e motibo di e gran ausencia di tur esnan cu a studia pa eleva e nivel di nos Pueblo? Aki mi kier laga un banda si nan a studia cu of sin beurs (plaka di belasting). No ta asina cu tur miembronan di VLA a accepta e metanan y medionan stipula den Statuten di VLA y cu pa medio di VLA nan kier juda mas tanto posibel di traha na bienestar di nos educacion y di nos Pueblo en general? Ki bal tur esfuerzo y estudio si cierto leynan ta wordo strobá of ehecutacion di leynan pa ensenjanza ta tarda pa bini na vigor? Si conhuntamente nos no trata di studia y discuti cierto aspectonan di nos trabao, empuhando nos sindicato pa trata di promove asuntonan di enseñanza den direccion positivo, ki dia nos lo logra di trese cambionan necesario pa nos enseñanza, nos hubentud y nos Pueblo? Ta asina cu hasta awor cu nos a bira adulto, awor cu nos a mira mundo, nos a jega na cierto ”nivel” intellectual, AINDA nos mester sinta warda pa otro haci y deshaci pà nos?! Ningun colega jiu di terra no ta mira cu esnan cu contracto pa traha algun aña aki no por, ni tin e deber di juda trese ningun cambio na promer lugar? Unda Boso y Boso jiunan lo bal aki algun aña?**

(continuá na pagina 10)

BESTUURS-MEDEDELINGEN

VORM
uitgave van de vakbond leerkrachten aruba

redactie: j. jutten, g. j. kolmus, o. uyen, mej. e. polak, f. bayens
redactieadres: paradera 82
financiële leiding: o. uyen, rooi bosal 20
bank: a.b.n., banknr. v. 62583 t.n.v. „vorm"
layout: j. en r. de graaff
tekeningen en omslagontwerp: j. g. m. strick
drukkerij: v.a.d.
abonnementen (op aruba alleen voor personen buiten het onderwijs): f. 15,– per jaar.

hoofdbestuur vla:
voorzitter: p. e. croes, emmastraat 40, tel. 1790
secretaris: c. betram
penningmeester: j. van dijk, p.o.b. 517
leden: j. j. n. kuiper, v.w.o./h.a.v.o.
mevr. c. norder, mavo en pub. rel.
f. bayens, n.o.
mej. t. pengel, b.b.o.
h. oplaat, b.o.
mej. m. pieters, v.o.
bestuursadres: p.o.b. 582, oranjestad
vergaderplaats: commercial building, wilhelminastraat 40, tel. 4219. vla-leden die hier willen vergaderen kunnen de sleutel op het kantoor afhalen.
rechtskundigadvies: u kunt zich wenden tot de heren k. norder, spaans lagoenweg 15, tel. 7191 en j. klein, brazil 23, tel. 7255.

Moeilijkheden rond de vrouwelijke leerkrachten

Het hoofdbestuur hoopte met het hoofdartikel in de Vorm van vorige maand een punt achter deze affaire te kunnen zetten. Helaas bleek ook in dit geval het muisje een staartje te hebben.
Op 11 oktober deelde het openbaar schoolbestuur mede, dat middels telegram advies aan de regering was uitgebracht en deed voorkomen, alsof dit juist die dag was gebeurd. Op 22 oktober herhaalde de gedeputeerde deze mededeling.
Eerst rond 10 november lukte het onze voorzitter de minister van onderwijs te spreken. Deze vertelde hem nog steeds op een reactie van Aruba te wachten. Grote verontwaardiging onzerzijds. Na informatie bleek, dat reeds op 26 oktober het bestuurscollege van Aruba een telegram verzond, *waarin het medeedeelde akkoord te gaan met het advies* dat uitgebracht was door de afdeling personeelszaken van het land. De minister deelde mede dat hij overal had laten zoeken, maar dat hij geen telegram ontvangen had. Rond 24 november kon de minister mededelen, dat het betrokken telegram tussen de papieren van de afdeling personeelszaken was ontdekt. Hij zou de beide bestuurcolleges voor een gesprek uitnodigen, waarna een beslissing genomen zou worden.
Naar aanleiding van deze gang van zaken moet de VLA enige opmerkingen van het hart.
1. De gedeputeerde verklaart publiekelijk op 18 september dat een gesprek met de VLA geen zin heeft, omdat de zaak nog in studie is.
2. Op 26 september neemt het bestuurscollege een standpunt in en ontvangt pas op 22 oktober de VLA voor een gesprek.
Mogelijkheden:
a) De VLA wordt als een ondeugende jongen in de hoek gezet. Een gesprek vond niet eerder plaats uit prestige-overwegingen, of
b) Het bestuurscollege bepaalde een standpunt, zonder de zaak bestudeerd te hebben.
3. Bijzonder vreemd is de houding van de minister, c.q. de afdeling personeelszaken van het land. De minister zit zogenaamd te springen om een antwoord. Er zou zelfs een ultimatum gesteld zijn t.a.v. de beantwoording van de bestuurscolleges. Het telegram waar alles omdraait, raakt zoek.
Opmerking:
a) Hoe serieus is of was de minister van plan deze uiterst brandende zaak te regelen?
b) Slechts door het blijven pushen (zeuren) van de VLA werd voorkomen, dat deze zaak in de beruchte la bleef liggen (zie telefoonrekening over de afgelopen periode).
De VLA zal als altijd attent blijven, totdat deze zaak naar behoren is afgewikkeld.

Contactcommissie

Op 13 november was het dan eindelijk zover, de contactcommissie kon geinstalleerd worden. Zoals gebruikelijk werd er veel en vriendelijk gesproken. Ook de VLA sloot zich hierbij aan, maar stelde bijzonder duidelijk, dat zij geen interesse had in een praatcommissie. Uit de daden van deze commissie zal moeten blijken of de VLA zal blijven meedoen.
Op de 2e vergadering van 21-11 werd de heer F. Tromp (hoofd inspectie Aruba) gekozen als voorzitter. Verder hield de commissie zich bezig met procedurekwesties en de verhouding tot het bestuurscollege.

A.C.-hotel

In Fesinaverband vroegen de moeilijkheden van het A.C.-hotel de aandacht. Het hoofdbestuur heeft hierin pas een standpunt ingenomen toen het de beschikking kreeg over zo volledig mogelijke informaties (gesprekken met eilandsraadsleden en de gezaghebber), waaruit bleek, dat de FTA en de Fesina voor een rechtvaardige zaak vochten. Ook nu wist de VLA al te rigoureuse acties te voorkomen, hetgeen niet wegneemt, dat ze alle middelen zal helpen ondersteunen om tot een intrekking van deze onrechtvaardige ontslagen te komen.

Steun

De VLA ondervindt in zijn werkzaamheden veel steun van het Nederlandse ministerie van onderwijs en wetenschappen.
Enige jaren geleden bezocht een commissie onder leiding van de secretaris-generaal Van Wolfferen de Antillen. De goede contacten resulteerden o.a. in het vrijmaken van een ambtenaar voor Antilliaanse en Surinaamse aangelegenheden. De contacten via deze ambtenaar mr. H. Scherpenhuizen, verliepen zelfs zo voorspoedig, dat we zelfs van onze man in Den Haag kunnen spreken. Elke informatie of elk probleem wordt op een buitengewoon vlotte en prettige wijze behandeld; men kan zelfs stellen dat niets daar teveel is om ons maar enigszins behulpzaam te zijn. De VLA is er van overtuigd, dat eventuele repatriërende collega's bij eventuele moeilijkheden eveneens een open oor zullen vinden. Het adres is: Mr. H. Scherpenhuizen, kamer 132, ministerie van onderwijs en wetenschappen, Nieuwe Uitleg 1, Den haag.

Hoofdaktecursus

Een grote groep ervaren leerkrachten willen graag de hoofdakte behalen. Deze groep koos voor een z.g. nieuwe hoofdaktecursus. De inspecteur voor de onderwijzersopleiding deelde mee, aan welke eisen deze cursus zou moeten voldoen. De betrokken leerkrachten voelden dit aan als een boycotten van hun streven. De VLA kon dit echter niet geloven, temeer daar deze inspecteur in een vergadering op 10 september alle medewerking toezegde mits er een oplossing voor het hospiteren gevonden werd en mits men met een rooster kwam, waaruit bleek, dat men aan het vereiste aantal uren kwam. De VLA kon hiermede instemmen, omdat zij eveneens vindt, dat deze cursus op een behoorlijk peil moet staan, zodat de indruk voorkomen wordt, dat de betrokken leerkrachten op een gemakkelijke wijze aan hun diploma komen. Deze groep is zelfs bereid om voor deze cursus financiele offers te brengen, namelijk door om te kunnen hospiteren verlof buiten bezwaar te nemen.
Wat gebeurt er echter? Het departement van onderwijs organiseert een cursus hoofdakte oude stijl. Hiervoor is bijzonder weinig belangstelling, maar deze cursus zal anyhow doorgezet worden, zelfs als er maar drie cursisten zijn. Met de regel dat geen leerkracht meer dan 40 uren per week mag lesgeven, wordt ten gunste van deze cursus de hand gelicht.
Anderzijds wordt de cursus hoofdakte nieuwe stijl zo moeilijk mogelijk gemaakt. Hier wordt de 40-urengrens wel gehanteerd, zodat het moeilijk wordt docenten aan te trekken. De inspecteur antwoordde op vragen van de VLA, aangaande cursusleiding en subsidiëring dat hij pas een antwoord wenst te geven indien "door ons" een programma en organisatievorm van de cursus is opgesteld. Een verder ingaan op deze materie is in dit stadium beslist voorbarig.
Ook hier lijken prestige-overwegingen een belangrijke rol te spelen. De VLA heeft het onaangename gevoel, dat met welk programma of met welke organisatievorm de VLA ook komt, het toch afgekeurd zal worden. Trouwens, wie dient er eigenlijk een hoofdaktecursus op te zetten?

ons kerst-verhaal

Wederom waren de dagen van Kerst en Nieuwjaar genaderd. Overal op het eiland waren de huizen van binnen en van buiten opgeknapt en in menige huiskamer pronkte een kerstboom, vol hehangen met glinsterende hallen en sterren. En als dan 's avonds de kaarsjes aangingen en moeder zag de lichtjes glimmen in de ogen van haar kinderen die om de boom kerstliedjes zaten te zingen, dan nam ze zich voor om deze feestdagen haar gezin eens extra te verwennen. Geruime tijd voor de feestdagen ging ze de stad in en de feestelijke stemming werd nog verhoogd bij de aanblik van al die welvoorziene winkels. Maar als ze dan eenmaal hinnenstapte, hegon haar hart te honzen als de kerkklokken in de kerstnacht bij het zien van de prijzen op de artikelen. Daarom ging moeder eerst eens een heetje rondkijken voordat ze haar inkopen deed.

Nou waren er o.a. vier supermarkets op het eiland: Coruba, Kong Hing, Hahihe en Plaza Shoppingcenter en die verkochten o.a. de volgende artikelen voor de hiernaast gepuhliceerde prijzen.

Een herekening bracht moeder tot de volgende conclusie: Coruha is het minst duur, Kong Hing is 7,5% duurder, Habihe 6,9% duurder dan Coruba en Plaza weer 13,7% duurder.

J. Jutten

Opm.: De lijst van Kong Hing vertoont enkele hiaten omdat onze medewerksters daar op een gegeven ogenblik moesten stoppen met het noteren van prijzen. Zij moesten zelfs de winkel verlaten en als ze dat niet vlug zouden doen, zouden zij er desnoods hij geholpen worden, zo werd hun gezegd. Je vraagt je af waar die mensen het recht vandaan halen. Een winkel is een openhare gelegenheid en uit een openbare gelegenheid kan je alleen gezet worden in geval van wangedrag.

Kong Hing heeft schijnhaar iets te verbergen.

Uit betrouwbare bron vernamen wij het volgende:

Prijsstijging 1973 waarschijnlijk ruim 12%

Het prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie op Curacao en Aruha (hasisperiode decemher 1970 is 100) steeg in 1971 met 4,4% en in 1972 met 3,5%. Dit jaar hielden de prijsstijgingen in de landen, waarvan de Nederlandse Antillen goederen hetrekken, echter aan. Het binnenlandse prijspeil werd verder sterk heinvloed door de devaluatie van de Antilliaanse gulden in februari 1973 met 10% en de revaluatie van de Nederlandse gulden in septemher j.l. met 5%. Eén en ander resulteerde t.m. eind augustus in een stijging van het prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie met ruim 8%. Verwacht mag worden dat deze prijsstijgingen voorlopig zullen doorgaan, zodat voor het hele jaar 1973 op een prijsstijging van minstens 12% moet worden gerekend.

ARTIKELEN	Coruba	Habibe	Kong Hing	Plaza
BOTER: Blue Band 250 gr.	0.59	0.65	0.65	—
Frico 250 gr.	0.76	0.76	0.72	0.76
KOFFIE: Maxwell	2.47	2.45	2.68	2.68
Nescafé	1.77	1.85	1.71	1.91
Imperial	2.11	2.05	2.09	2.11
THEE: Lipton, 50 zakjes	1.28	1.36	·1.36	1.36
COFFEEMATE, 6 oz.	—	1.35	1.35	1.54
KOFFIEMELK: Fr. Vlag	0.47	0.50	0.53	—
CHOCOLADEMELK: Fr. Vlag	0.42	0.45	0.44	0.47
MELK (poeder): Fr. Vlag, 5 lbs.	6.69	7.09	7.45	7.09
KLIM, 5 lbs.	6.18	6.20	6.20	6.20
RIJST: Uncle Ben, 5 lbs.	4.28	4.33	4.33	4.33
Comet, 5 lbs.	3.80	3.83	3.83	3.83
MACARONI: Honig, 227 gr.	0.49	0.65	—	0.49
BAMIE (MIE) Honig	1.91	2.15	1.95	2.22
SPAGHETTI: Honig, 454 gr.	0.80	1.05	1.08	1.12
PINDAKAAS: Planters Crunchy	1.74	1.75	1.85	1.98
MEEL: Robin Hood, 5 lbs.	1.37	1.35	1.35	1.41
BAKMEEL: Honig (cake)	0.78	0.90	1.02	—
BISCUITS: San Francisco	1.44	1.44	—	1.39
SOEP: Unox Kippesoep	1.05	1.05	1.09	1.08
Unox Goulashsoep	1.17	1.20	1.15	0.89
Campbell mushroom	0.42	0.45	0.45	0.45
GROENTEN:				
Iglo Sperciebonen, 450 gr.	1.66	1.65	1.91	1.90
Grote zak mixed vegetables	1.05	1.35	1.42	1.49
Grote zak garden peas	1.05	1.65	1.07	1.29
AARDAPPELPUREE: French 2 zakjes	0.88	1.00	—	0.99
AFWASMIDDEL: Joy, 32 oz.	2.39	2.40	2.38	2.69
Vel	—	2.25	2.35	2.48
DETTOL: gr. fles 446 ml.	2.92	3.45	3.45	3.41
PINE-OIL: Pine-Sol	—	2.55	2.28	2.49
Sure-Pine	—	2.05	—	1.99
VIM: Citron	0.49	0.49	0.52	0.69
Ajax	0.51	0.69	0.48	0.69
WASPOEDER: Tide, giant size	—	2.35	—	2.15
Ivory, giant size	3.08	3.10	—	3.39
PIF-PAF	1.74	1.95	1.75	1.95
BAYCOM	2.35	2.50	2.53	2.89
TANDPASTA: Colgate, fam. size	1.63	2.25	2.25	1.92
Crest, fam. size	—	2.10	2.10	2.29
TOILETPAPIER: 2 stuks softweev	0.78	0.85	—	—
JONGE KAAS, 1 kg.	3.10	3.50	—	4.40
TOMATENKETCHUP: Libbys, 14oz.	o.65	0.65	—	0.69
Hunt, 20 oz.	0.91	1.02	—	0.99
BABYVOEDING: Heinz	0.26	0.33	0.33	—
Gerber	0.31	0.30	0.33	0.33
TANG: 27 oz., orange	2.93	2.85	2.95	3.29
GRENADINE	—	0.85	0.92	0.98
JAM: Betuwe aardbeien	1.21	1.35	—	1.29
CRACKERS: Premium	1.16	1.35	1.39	1.29
BLIKGROENTEN: Bruine bonen	1.20	1.35	—	1.69
HONDEVLEESBLIKKEN:				
Lassie Meaty Chunks, klein	0.61	0.65	0.65	0.75
Bounce, groot	1.22	—	—	1.55
KATTENVLEES: Tabby	0.41	0.55	0.46	0.49
WHISKY: J. Walker 1/2 gal.	22.25	22.50	—	24.25
100 Pipers	22.25	—	—	24.25
White Horse	23.00	22.50	21.25	24.25
SHERRY: Gill & Galan	4.65	4.85	4.85	5.25
De Terry	3.80	3.85	3.85	—
RUM: Bacardi	15.50	18.50	18.50	19.95
Rey de Copas	11.25	12.50	13.75	14.25
CHICKEN LEGS, 5 lbs.	7.35	8.50	—	8.25
GEHAKT, 500 gr.	2.00	2.20	—	2.25
LEVER, runder, 500 gr.	1.50	1.75	—	1.80

'ongevaar-lijke' granaat langs het wandelpad

Op 18 nov. j.l. vond ondergetekende tijdens een zondagmiddaguitstapje met het gezin, een granaat 5-B.TT-70, slaghoedje-aanduiding CF 1-69 N60, langs een pad bij de Californische duinen van Aruba's Westpunt. Het projectiel had een lengte van ongeveer veertig centimeter en stak met zijn staartroer met acht vinnen omhoog uit het warme zand. Even overwogen we nog het ding mee te nemen, want het staartje stak nogal uitnodigend naar boven, maar we lieten hem toch maar liggen waar hij lag. De politie werd gewaarschuwd en de politie waarschuwde de marinierskazerne. De mariniers stuurden een paar man onder leiding van een kapitein en samen met enige politiemensen reed men naar de plaats waar de granaat lag. Gevraagd werd, nadat men het projectiel gevonden had, of zo'n ding nou gevaarlijk was. Nee, luidde het antwoord geruststellend. Je zou dan verwachten dat ze het apparaat achter in de jeep gooiden en er mee terug zouden rijden naar het kamp. Maar dat gebeurde niet. Iedereen moest vijftig meter achteruit, dekking zoeken achter de jeep waarna het helse ding van een afstand tot ontploffing werd gebracht.

Het schijnt niet de eerste keer te zijn dat zoiets gebeurd is en als er geen ingrijpende maatregelen genomen worden zal het ook wel niet de laatste keer zijn. Dan zal er wel weer eens een jongetje komen die zo'n ding mee naar huis neemt, omdat je er zo'n leuk vaasje van kan maken voor je moeder.

We hebben er verder niets meer van gehoord en alles is nog steeds zoals het was. Daarom lijkt het maar beter om niet meer in de imgeving van de vuurtoren te komen. Misschien oefenen ze er ook wel met landmijnen.

J. JUTTEN

logika

Met de logika van het huidige inspektiewezen is het soms droevig gesteld. Dat werd onlangs weer bewezen aan het Colegio Arubano. Deze school had de goede (of slechte, misschien) gewoonte om de lerarenvergaderingen onder schooltijd te plannen. De betreffende inspekteur Drs. M. C. Onneweer kon hiermee op een gegeven moment niet meer akkoord gaan en berichtte de school dat e.e.a. slechts voor rapportvergaderingen was toegestaan. Zulks met een maximum van één dag (7 lesuren) per rapport. Bij de laatste rapportenslag besloot het Colegio de vergadering wat te spreiden: 3 dagen lang de laatste twee lesuren. Als argumentatie voerde men aan dat deze laatste lesuren voor de leerlingen (en misschien ook de leraren) de moeilijkste zijn. Dit vooral ook gezien de tijd; 11.50 uur tot 13.20 uur.

Deze opzet werd door de inspekteur gedwarsboomd. Eén dag (7 uur) mag wel, 3 x 2 uur niet. De logika in deze gang van zaken is ver te zoeken. Ten eerste vervallen bij 3 x 2 minder lesuren dan bij 1 x 7 (zou de inspekteur, ex-wiskundeleraar, het rekenen soms verleerd zijn?). Ten tweede is het onderwijskundig gezien triviaal dat de leerlingen beter de moeilijkste warme uurtjes kunnen missen dan een gehele dag. Maar ja, de dubieuze regel van de wet gaat bij de inspektie kennelijk boven het onderwijsbelang.

Gezien de korte termijn waarop het zalige idee van de inspekteur gestalte kreeg was het niet meer mogelijk de vergaderingen naar één dag te verschuiven. Daarom vergaderden de leraren van het Colegio maar in de vrije middaguren. Met als enige genoegdoening een protesttelegram naar de inspekteur.

J. KUIPER

oscar uyen uit vorm

Na drie jaar trouwe dienst, vindt Oscar Uyen, financieel leider en redactielid van Vorm, dat een ander het maar eens moet doen. Toen ongeveer een jaar geleden de vorige hoofdredacteur van Vorm en met hem vrijwel zijn gehele redactie, aftrad, was Oscar de enige die bleef zitten. Zo werd de nieuwe redactie tenminste niet helemaal aan zijn lot overgelaten. Onze waardering voor Oscar nam toe, naarmate wij hem beter leerden kennen. Hij is een liefhebber van de natuur en geldzaken interesseren hem minder. Hij is het type dat zonder veel nadenken geld in zijn broekzak stopt en de volgende dag niet meer weet hoe het erin gekomen is. Desondanks had hij direkt „ja" gezegd toen wij hem vroegen of hij de financiële leiding van Vorm voor zijn rekening wilde nemen. Steeds heeft hij er voor gezorgd, zij het zuchtend en steunend, dat alles goed klopte. Oscar, daarvoor mede namens de VLA-leden onze hartelijke dank!

Maar ondertussen zitten wij er maar mee, wij raken in Oscar Uyen onze financiële leiding én een redactielid kwijt. Aangezien er in de loop van het jaar al een paar redactieleden uitgevallen waren, heeft de kleine rest van de redactie nu dringend behoefte aan:

a. iemand die de financiële leiding van Vorm op zich wil nemen; en

b. een paar mensen die af en toe eens bereid zijn een artikel te schrijven, een verslag te maken, een interview af te nemen, desnoods met alle hulp van de huidige redactie en in welke taal dan ook (mits op Aruba gebruikelijk). Meldt u persoonlijk, schriftelijk of telefonisch bij de redactie, het VLA-kantoor of bij het hoofdbestuur. Als u het niet doet betekent dat des te meer werk voor ons.

RED.

schoolzwemmen

tekst: j. kramer — foto's: r. de graaff

Vierentwintig november zou het zijn, om 12 uur, het werd één december 2 uur. Scholieren schijnen niet zo snel te vallen over organisatorische schoonheidsfouten en zwommen blijmoedig hun baantjes, onder het wakend oog van de ambtenaar voor sportaangelegenheden.

Als een vis in het water.

Met de laatste zeer druk bezochte schoolzwemwedstrijden nog vers in het geheugen, werden we nu reeds verblijd met een verkleinde uitgave van dit festijn.
Verkleind omdat er aanzienlijk minder inschrijvingen waren met een normaal percentage wegblijvers, zodat het er allemaal wat minder onstuimig toeging dan in juni.
Dit was dan de premiere van de schoolsportactiviteiten voor het cursusjaar '73-'74.
De bedoeling van deze wedstrijden, die onder leiding van de heer Bastiaanse stonden, is dat ze een selectie zijn voor de in juni te houden interinsulaire schoolsportwedstrijden. Er wordt nu dus wel gezwommen! Een beetje vroeg is het wel om te selecteren, maar volgens de heer Flemming, zullen de resultaten in een vergadering bekeken worden en dan is het best mogelijk dat er te zijner tijd nog een selectie komt, ook nog voor een nog te vormen estafetteploeg, die naast de school- en vrije slagzwemmers en -sters de Arubaanse schooleer hoog moeten houden.
Overigens zullen de geselecteerden allemaal weer bekende gezichten zijn, en zal de interinsulaire ontmoeting wedstrijden te zien geven tussen de "zwemcracks" van Aruba en Curacao. Terwijl eigenlijk de bedoeling was leden van zwemclubs uit te zonderen, op deze manier haal je het niveau wel omlaag, maar maak je de onvoorspelbaarheid van de uitslag groter.
De oliecrisis schijnt ook bij de organisatoren van deze wedstrijden z'n weerslag te hebben gevonden; "bepaald gesmeerd liep het niet". Om twee uur een bad vol kinderen, maar nog gen aanwijzingen dat de wedstrijden een aanvang zouden nemen. Althans voor wie naar het bad keek. Er waren geen lijnen om de vijf banen af te bakenen, die zijn er ook niet gekomen, omdat het ontbreken ervan even voor het tijdstip van aanvang werd ontdekt; men dácht dat ze er wel zouden zijn, en men dacht dat ze er ook wel even ingelegd zouden kunnen worden. Het gevolg was dat de jury een hele puzzel had om uit te zoeken wie waar lag en op welke plaats geeindigd was, met het gevolg dat er enkele winnaars niet in de finale geplaatst werden, iets wat na veel praten weer rechtgetrokken moest worden.

De heer Flemming liet mij weten dat de organisatie administratief en financieel onder zijn verantwoording viel, terwijl de door de schoolsportcommissie aangewezen persoon verantwoordelijk was voor de wedstrijdleiding en -organisatie. Die persoon neemt natuurlijk die verantwoording die hij denkt te kunnen dragen met het gevolg dat er een aantal zaken door niemand geregeld worden. Vaste afspraken en een strak omlijnde taakafbakening zullen in de toekomst een hoop nare en rommelige toestanden kunnen vermijden. Overigens dient gezegd te worden dat het programma redelijk snel werd afgewerkt, zodat men, met de prijsuitreiking erbij op een keurige tijd klaar was.

Alle records werden genoteerd.

Als alle wegblijvers gekomen waren, hadden de wedstrijden aanzienlijk langer geduurd. Waarom er zoveel wegbleven wist de heer Flemming geen antwoord op. Wel suggereerde hij, dat het wel eens aan het vervoersprobleem zou kunnen liggen. Iedere school kan, indien het problemen hiermee heeft, altijd hem opbellen, dan wordt er, zoveel mogelijk gecoördineerd met andere scholen, een mouw aangepast. De sportambtenaar beloofde dit volgend jaar in de uitnodigingsbrieven te vermelden. Hopelijk is er dan beduidend meer belangstelling. Bovenstaande geldt natuurlijk ook voor alle andere interscholaire sportontmoetingen. Overigens iedere school die wat op sportgebied wil organiseren, kan de hulp van de heer Flemming inroepen, zelfs voor de aanvraag van vrijstelling van rooster wil hij zorg dragen.

Schoolzwemwedstrijden 1973 in een fraai decor en omlijst door een belangstellend publiek; op de voorgrond organisator J. Bastiaanse in een karakteristieke houding.

Wie zal daar het eerst aantikken?

Tot slot nog dit, een veel gehoorde klacht van de leerlingen was dat er van hun school zo weinig belangstelling bij de leerkrachten was voor dergelijke evenementen.
Daar ligt misschien ook een kiem voor het absenteïsme, kom collegae, toon eens wat meer belangstelling, misschien is het minder belangrijk dan een goed proefwerkcijfer, maar sport behoort ook bij de opvoeding!
Op 15 december voetbaltoernooi voor het basisonderwijs.
Tot ziens.

WAN SRANAN

tekst en foto: g. j. kolmus

Wan Sranan?
Eén Suriname? Suriname, een land met verschillende huidskleuren en talen bezongen in het gedicht "Wan Bon" (One Tree) van Dobru:

"Wan Sranan	"One Surinam
someni wiwiri	so many hair types
someni skin	so many skin colours
someni tongo	so many tongues
wan pipel"	one people,,

DOBRU, weleens een militante nationalist genoend, bezingt hier een ideaal dat ongetwijfeld in allerlei vormen deze maand in de politieke partijprogramma's voorkomt. Inmiddels zijn ook de Surinamers aan hun statenverkiezingen toe (november) waar uiteraard ook het toekomstige onderwijsbeleid van afhankelijk is.

Zelfde problemen
Enkele weken geleden was minister van onderwijs Mitrasingh nog op Curacao waarbij hij wees op het "blind staren op Nederland" en de *noodzaak van samenwerking tussen deze landen.* De nieuwe samenwerkingsvormen tussen de Antilliaanse culturele centra en die van Suriname gaan reeds in deze richting, met de vraag om meer Sticusa-inspraak.
Verder zal niet iedere Surinamer het eens zijn met de mening van de Surinaamse bewindsman over zijn onderwijs: geen problemen met de taal omdat het Nederlands in hoog aanzien staat naast het niet alarmerend zijn van het zittenblijversprobleem. Of aan zijn wens betreffende de opleiding van Surinaamse studenten in het Antilliaanse technische onderwijs zal worden voldaan weten we niet. Hieronder nog wat "losse indrukken" en momentopnamen van het onderwijs aldaar, waarbij allicht vragen naar voren zullen komen betreffende ónze situatie. Zou samenwerking vruchten afwerpen?

Someni tongo
Iedereen kent de meertaligheid van Suriname. Het *Sranan tongo* ook wel genoemd taki taki of Creools dan wel Neger-Engels, is daar de gewone "communicatietaal" naast het eveneens veel gesproken Nederlands. Hoe de verhouding ligt is niet altijd even duidelijk. Men krijgt de indruk dat vele Surinamers veeltalig zijn, waarbij zij moeiteloos en zonder remmingen van de ene taal naar de andere overgaan. Sommigen zijn dan ook bv. drietalig en spreken Hindi, Creools én Nederlands. Maar waarom is het dan zo moeilijk dit Creools of Sranan tongo als officiele taal te kiezen? Eenvoudigweg omdat, naast Creolen er in Suriname ook nog Javanen, Hindostanen, 'Indianen' en Chinezen wonen met hun eigen taal en cultuur. Deze laatste groepen zullen DOBRUs gedicht wat betreft taal maar met gemengde gevoelens waarderen, evenals het luisteren naar het volkslied in Sranan tongo, de taal die "Surinaams" genoemd wordt.
En hoe staan deze mensen dan tegenover het Nederlands? Leeft deze taal daar? Deze laatste vraag kan met ja worden beantwoord! In deze smeltkroes van het Latijns-Amerikaanse en Caribische gebied is de Nederlandse taal een levend verschijnsel: in vele gezinnen wordt Nederlands gesproken met af en toe een andere taal; de veel geyolgde televisieprogramma's zijn in deze bakra-taal; al met al zou je kunnen spreken van een Nederlandse taalsfeer. Als bezoeker moet je niet vreemd opkijken als je een Creools meisje over "grazige weiden" hoort zingen op straat (met begrip voor de inhoud) en mensen in winkels grapjes of ruzie hoort maken met behulp van de ons bekende kwinkslagen. Maar wat moet je anders? Het patois en Frans van Guyana is zo ver weg en spreekt niet aan, terwijl Georgetowns Engels de taal is van de film, van entertainment, net als in Nederland. En voor het Braziliaanse Portugees zou je "bush" en Wilhelminagebergte door moeten, dat is wat veel gevraagd.
Het dagelijks leven is in Suriname een "oefenplaats" voor de Nederlandse taal en dat vormt een niet georganiseerd didaktisch voordeel. Wel wijst drs. Ch. Eersel, taalkundige-neerlandicus op de praktische betekenis die het Nederlands voor de mensen heeft. Hij kan zich niet voorstellen dat er ook maar één Surinamer is, die een echte gevoelsband heeft met deze taal der "bakra's" (bakra: Surinaamse macamba). Het benadrukken van het trots zijn op de eigen taal komt steeds meer naar voren, vooral in nationalistische kring.

Rode leraren
Het trots zijn op de eigen taal en cultuur wordt nog eens bevorderd door nationalistisch georienteerde leerkrachten die van buitenlanders niets moeten hebben. Maatschappij-kritische onderwijsmensen? In ieder geval moet volgens De West (dagblad voor Suriname 15-10-73) "het Surinaamse onderwijsbeleid er voor waken leraren het land binnen te halen die er uitsluitend op uit zijn "onrust te zaaien". Of hier ook uitgezonden leerkrachten mee bedoeld worden was niet erg duidelijk. De West was het blijkbaar met de Telegraaf eens (een artikel werd overgenomen) over het feit dat linkse leraren met de "rode bril op" de kinderen al vroeg politiek indoctrineren. Vraagt men of maatschappijleer een grote plaats in het onderwijs inneemt, dan moet deze vraag ontkennend worden beantwoord. En dat, terwijl dit land, met zijn besloten groepen, juist Surinaamse burgerschapsvorming nodig heeft. Tot deze conclusie kwam de sociograaf Mijs die een recente studie over het Surinaamse onderwijs verrichtte.
Enkele andere kritische conclusies over het basisonderwijs zijn:
- het levert geen bijdrage aan de sociaaleconomische ontwikkeling van het land;
- maar de helft (!) van de jeugd profiteert van het basisonderwijs (hoge percentages zittenblijvers en drop-outs);
- onvruchtbare copieën van Nederlandse lesroosters en onderwijsmethoden;

Nederlands in Suriname levende taal

- het nog steeds ontbreken van een eigen Surinaamse taaldidaktiek(2).

"Kweek-A"

Kweek-A of de opleidingsschool voor onderwijzeressen A is een begrip voor Suriname. Werd hierboven het ontbreken van een eigen Surinaamse taaldidaktiek genoemd, centraal staat bij dit type school uiteraard het taalonderwijs en de didaktiek-methodiek. Het motief tot het oprichten van deze school is juist het voertaalprobleem geweest (oprichting in 1952). De oefenschool PRAKIKI (deze maand het 3e lustrum vierend) is experimenteel direct met de kweekschool verbonden. Wat is eigenlijk het typische van deze opleiding?(3)

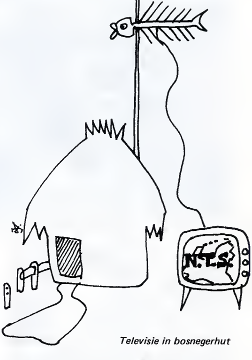
- doel: opleiding van meisjes tot kleuterleidster-ondèrwijzeres;
- de kleuterschool wordt gezien als schoolrijpheidbevorderend en voorbereidend op het basisonderwijs;
- de meisjes gaan met de kleuters mee naar de basisschool en veranderen zo onmerkbaar mogelijk van methodiek;
- vroeger kregen de studentes talenonderwijs in Sranan tongo, Hindi, Urdu, Javaans naast het Nederlands, dit met het doel de kleuters te kunnen opvangen in hun moedertaal;
- door allerlei omstandigheden is dit laatste niet meer zo, maar zoekt men het meer in werkwijzen als b.v. "een Hindostaans meisje voor een Hindostaanse klas" (opvang krijgt de nadruk);
- naar een strategie wordt gezocht om een eventueel hieruit voortkomend isolement te vermijden en tot integratie te komen met andere bevolkingsgroepen;
- problemen zijn hoofdzakelijk selectie en detachering in de districten (ze moeten of willen liever in Paramaribo werken).

"Surinamisering"

Je krijgt niet de indruk dat dit begrip een "kreet" is aldaar. De Surinaamse onderwijsminister zei dat men hier op de Antillen met Antillianisering verder is dan met "versurinamisering" van zijn eigen land. Toch is aanpassing aan de eigen cultuursituatie, met name in het onderwijs, absoluut niet van de laatste tijd:

- doordat men India, Java enz. in het land (soms bijna tot in détails) tegenkomt — in Indiase films in de bioscopen, Javaanse saté op straat — kan men aandacht besteden aan het eigenen van levensstijl, waaronder opvoeding. Er zijn zelfs avondcursussen waar kinderen dezelfde leerstof als op de school overdag krijgen, maar dan in de eigen taal. Tevens wordt daar cultuur overgedragen, b.v. godsdienstige gewoonten (cultuurpedagogiek);
- een groep neerlandici surinamiseert reeds lang haar programma's. Universiteits-kanselier Eersel wees op het feit dat zij samen met de studenten zich met groot enthousiasme werpen op Latijns-Amerikaanse en Caribische letterkunde (in verband met het Nederlandse diploma gaat het om in het Nederlands geschreven werken). Dit heeft volgens de heer Eersel de belangstelling voor literatuur in hoge mate bevorderd.(4)
- orientatie op de eigen regio geschiedt bijv. door de toenemende contacten met de "University of the West Indies" (Trinidad).
- de universiteit in Paramaribo met de juridische faculteit en inmiddels weer splinternieuwe geneeskundige voorzieningen, het NATIN, natuurtechnisch instituut voor middenkader;
- de werkzaamheden van het voormalig taalbureau, die naar men hoopt, door het pedagogisch didaktisch certrum zullen worden overgenomen;
- vele methoden op de basisschool zijn geschreven vanuit de belevingswereld van het Surinaamse kind: o.m. de aardrijkskundemethode "Ons Suriname" van Dahlberg, naast boekjes als "Frijari" (verjaardag) uit de methode "Lien en Wim" voor het aanvankelijk leesonderwijs.

Veel kinderen en volwassenen zijn meertalig geworden, ook door dat sommige ouders éch te tweetaligheid bevorderen (zie avondcursussen hierboven).

Televisie in bosnegerhut

Laatste Surinamer en kouseband

"Nee, ik houd van kouseband", antwoordde een jonge Surinamer op de vraag of hij ook belangstelling had voor Nederland.

Daarnaast blijkt uit humor en zelfspot dat de emigratie ernstige vormen aanneemt. Het verhaal wil dat er tussen de reclameborden van Suralco en Bruynzeel op weg naar vliegveld Zanderij een verzoek op een bord is geplaatst: "Laatste Surinamer, vergeet niet het licht uit te doen!" Gelukkig dat er bij zo'n malaisegevoel (men spreekt van ongeveer 1500 emigranten per maand) nog humor is, maar vooral mensen met verantwoordelijkheidsgevoel die blijven.

Wat zijn de motieven van de passagiers in de Bijlmermeer-expres? Naast bovengenoemd kouseband-motief zijn er nogal wat te noemen, die alle te maken hebben met het

"moeilijk kunnen leven en werken in Suriname". Onderwijsmotieven zijn de volgende blijkens een kort geleden verricht omvangrijk onderzoek:
- geen of weinig studiemogelijkheden (door Hindostanen meer genoemd dan door de Creolen);
- Surinaamse diploma's worden niet goed gewaardeerd.(5)
Nog een opmerkelijk onderwijsverschijnsel is een z.g. "vrije middelbare school", uitsluitend bedoeld voor kinderen van uitgezonden krachten. Mijs bespeurt hierin een weinig vertrouwen van de bakra's in het peil van het Surinaamse onderwijs.

Arm Suriname?
"Arm Suriname, land van onmogelijkheden" is de titel van een deze maand verschenen brochure, vanwege de Suriname-actie 1973. De kranten staan er vol van (Zondag 11 november is Surinamezondag in Nederland). Suriname wordt, volgens de brochure, door de ontwikkelingshulp steeds armer, de massa profiteert immers niet van deze bijstand. Uiteraard is dit geschrift in Suriname zelf niet overal in goede aarde gevallen. Onder andere reageerde De West (19 okt. '73) nogal emotioneel, met name tegen de opvatting Suriname nu meteen "los te maken" van Nederland.
Natuurlijk zal de moeilijke toestand in het land van invloed zijn op de uittocht van Surinamers. Zo komt men nooit aan de kadervorming, die nodig is voor de opbouw van het land.
Toch is het voorbeeld van het NATIN een startpunt. Begin oktober is men gestart met de Natin-opleidingen. Wat houdt dit onderwijstype zoal in?
Het gaat hierbij om het instellen van twee niveaus van onderwijs: middelbaar en hoger natuurtechnisch onderwijs, bijvoorbeeld van land- en bosbouw via geologie tot luchtvaartkunde. Door de sterke gerichtheid op Suriname zelf, heeft men de opleiding qua inhoud "breed" gehouden, afgestemd op de behoeften van een ontwikkelingsland. Er bestaan plannen om te komen tot een samenwerking met universiteit, middelbaar onderwijs en ook pedagogische academies. Men is bezig met de bouw van een campus.
Strategisch denkt men ook aan mogelijkheden om de afgestudeerden aan het eigen land te binden door de studenten geleidelijk in leef- en werksituatie in Suriname in te leiden. De leeftijd, zo wordt gesteld is belangrijk. Jonge mensen, die onder andere door levensstijl en huwelijk met landgenoten niet van het eigen gebied vervreemden, zullen blijven. Dit instituut wordt gerund met hulp van Nederlandse deskundigen en orienteert zich op het opleidingssysteem van voornoemde "University of the West Indies".

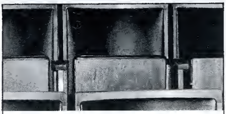
"P.D.C. i.o."
De modernste onderwijsmethoden zullen door het NATIN worden gebruikt. In hoeverre het pedagogisch didactisch centrum in oprichting (het prachtige gebouw staat er reeds lang en is voorlopig administratiekantoor) bij modernisering van onderwijsmethodiek een rol gaat spelen is niet duidelijk. Ook hoogstbelangrijke taalresearch in het verlengde van het voormalige taalbureau is nog niet begonnen. Het met Nederlandse ontwikkelingsgelden gefinancierde centrum zal in de toekomst de volgende taken trachten uit te voeren (rapport Mijs, pag. 168):

Laatste Surinamer . . . doet het licht uit

1. samenstellen van onderwijsstatistieken, 2. evaluering van huidige stelsel van toelatingsexamens, 3. studie onderwijsmethoden op de scholen, 4. uitwerken nieuwe methoden of omwerken bestaande methoden, 5. cursussen voor onderwijzers en leraren, 6. begeleiding onderwijzend personeel, 7. bijscholingscursussen.
Het onderwijs in Suriname wordt vaak elitair genoemd. Vooral de districten komen nauwelijks aan goed onderwijs toe, een begin is uiteraard het alfabetiseren. Wel moet men niet vreemd opkijken als er bijv. in een indianenhut plotseling duidelijk Nederlands gesproken wordt. Het doet wat vreemd aan, net als de televisie in diezelfde hut, waar niet eens een elektrische aansluiting is.
Het zou niet zo gek zijn als het p.d.c. zich ook meer richtte op deze districten. Deze districten accentueren het ontwikkelingsland-zijn van Suriname nog eens. In dit land met onnoemelijk veel problemen die in theorie eenvoudiger op te lossen zijn dan in de praktijk, wacht men op nieuwe "bewindslieden", ook op het gebied van onderwijs. De sociograaf Mijs concludeert dat het Surinaamse onderwijsbeleid "konservatief laissez-faire" (term van Myrdal) is, m.a.w. laat het zo blijven! In hoeverre er verandering komt door de "bij-het-scheiden-van-de-markt-gevoelens is niet altijd even duidelijk. Groepsbelangen bevorderen samenwerking niet en verstoren de werkzaamheden bij de opbouw van een land, dat is bekend. **WAN SRANAN?**

Zie ook:

1. *R. Dobru: "Flowers must not grow today" (dichtbundel Parbo, mei '73).*
2. *A. A. Mijs: Onderwijs en Ontwikkeling in Suriname (uitg. Univ. van A'dam, mei 1973).*
3. *Dr. P. B. Renes: De personeelsvoorziening van het lager onderwijs in Suriname (uitg. CESO-NUFFIC 1971). Brochure 4e Lustrum Opleidingsschool voor Onderwijzeressen-A (1972).*
4. *Drs. Ch. H. Eersel: The Language Problem in Education and Language Teaching Methods.*
5. *Rapport I Migratie uit Suriname. Rapport II idem (uitg. Ministerie van Sociale Zaken 1973).*
6. *Brochure Studiemogelijkheden Natuurtechnisch Instituut (met speciale dank aan Drs. W. Dwarskasing, die heeft zorggedragen voor de vele contacten op alle onderwijsniveaus) (nov. 1973).*

(continuá di pagina 3)

**No ta existi ningun responsabilidad pa cu Bo mes familia (henter Aruba ta familia) y compatriotanan?
Mi sabi cu mi ta risca hopi cara malcontento, pero no ta nos mes ta culpabel cu semper bai otro ta cualifica nos como flojo, desinteresá, bobo, cobarde, egoista, oportunista of materialista? (Si mi tin compleho abo tambe, aunque Bo no ta tribi skirbi ni papla).
Na varios ocasion mi a papia cu coleganan y semper bai e reaccion ta: mi no tin bastante tempo. Pakiko Bo mes no ta haci nada. Homber, laga esun cu ta gana mas cu mi haci e trabao! Mi ta den tal club, mi ta ocupá, etc., etc. Semper bai nos ta jen di excusas y ta stèns ariba OTRO, pero ni na ora cu tin ocasion di informa nos mes pa siquiera keda na haltura, nos ta presente. Bisami awor, cu ki cara Bo kier demostra Bo muchanan di skol (si mientrastanto nan no tin bo "door") cu nan mester coopera pa jega na un Aruba mehor? Henter Bo enseñanza (lo) no (ta) un farce?
Ta asina dividi nos ta (y mester keda) cu hamas nos por bira realmente independiente den tur sentido di palabra? Corda dia nos cuerpo di maestronan di skol lo ta 100% jui di terra, ta kende lo pusha y kende lo haci algo?
Bo no ta kere cu lo por jega un dia cu nan lo evaluabo y parti Bo salario en bes di aumenté?
Si bo no percura pa Bo trabao bai padilantl ta con Bo kier sigui gana mas cu otro cu tin di soda bau labor mas duro?
Mi no ta spera ningun contesta y no ta mi intencion pa sigui aki den Vorm cu ningun discusion, pero Si mi ta spera di mira BO na e siguiente reunion general.**

Saludos fraternal pa un Aña Nobo, y pa un Bida Nobo,

C. STAMPER

micro teaching

Met Sinterklaasfeest achter de rug en Kerstmis voor de deur kan men spreken van een tijd vol „surprises". Ook het departement van onderwijs wil aan dit festijn haar bijdrage leveren door een passend regaldo voor de onderwijswereld: audeo-visuele apparatuur, om hiermee onder andere de MICRO TEACHING METHODE voor de opleidingen van kleuterleidsters, onderwijzers en leraren, in te voeren. Weliswaar is het werken met dit soort apparatuur niet nieuw, maar we krijgen er nog meer! Op uitnodiging van het ministerie kwam prof. dr. F. K. Kieviet (sinds november j.l. hoogleraar onderwijskunde aan de universiteit te Leiden) naar de Nederlandse Antillen.
Doel van zijn bezoek was onder meer het adviseren en instrueren van onderwijsmensen over deze methode, waarbij tevens schoolgebouwen onder de loupe werden genomen en gesproken werd met TV-technici. Temidden van zijn drukke werkzaamheden vond hij toch nog tijd voor een discussie met derdejaarsstudenten van de APA, een mogelijkheid waar dankbaar gebruik van werd gemaakt. Uit de omvangrijke discussiestof hieronder enkele punten.

het nieuwste importprodukt

door g. j. kolmus

kunst-afkijken-methode

Zoals in de middeleeuwen de gezel de kunst van de meester afkeek, zo werkt men methodisch bij de opleiding van leerkrachten nog steeds.
Daar kleven nogal wat bezwaren aan:

- de kwekeling krijgt — vooral aan het begin — met veel te veel zaken tegelijk te maken.
- de situatie is bedreigend: „de kinderen mogen eigenlijk niet weten dat ik het fout doe". Een les wordt ook nooit opnieuw gegeven.
- veel lessen mislukken en de mentor moet deze opnieuw geven.
- de kwekeling krijgt maar een beperkte ervaring en kan eenzijdig onderwijsgedrag van de mentor overnemen.
- vage, subjectieve criteria voor de beoordeling. Wat is een goede, wat precies een slechte les?
- men komt nauwelijks toe aan de toepassing van de didaktische theorieën: „De opleiding is zo theoretisch, je hebt er nikt aan". Je brengt de didaktiek niet direkt in de praktijk.

een „nieuwe" benadering

Onderzoek van BANDURA over „social learning theories" toont aan dat het demonstreren hoe een bepaalde theorie in praktijk moet worden gebracht, inderdaad een betere methode is om het onderwijsgedrag te verbeteren, dan alleen maar doorpraten achteraf met het z.g. praktijkschrift in de hand.
Wel wijst Gage op het feit dat het niet mogelijk is, een soort „overall" onderwijsgedrag vast te stellen, zo in de trant van „dat is een goede meester". Men zal meer naar „specifieke vaardigheden" kijken, b.v. een bepaalde uitleg bij nieuwe rekensommen. Van de oefeningen der kwekelingen zullen televisie-opnamen gemaakt worden, waarbij zij samen met de opleiders de didaktische vaardigheden kunnen analyseren en beoordelen. Op film of televisie kunnen we dan ook zien of de aanstaande leerkracht vorderingen maakt met zijn uitlegtechniek.
Deze methode, waarbij onderwijstechnieken geoefend en bestudeerd worden met a) een klein aantal leerlingen (5 à 6), een korte lesduur (b.v. tien minuten), een beperkte inhoud (verhaal) en didaktische presentatie (vragen stellen) noemt men vanwege de „micro situatie" MICRO TEACHING. Het gaat natuurlijk niet om het afschaffen van de praktijkoefeningen in de hospiteerschool, maar om een aanvulling waarbij didaktische theorie en praktijk direct aan elkaar gekoppeld zullen zijn.

voordelen micro teaching

Sedert 1963 (10 jaar geleden dus) wordt aan de Stanford University in California, U.S.A. met deze methode geëxperimenteerd en getraind in allerlei opleidingsinstituten. Andere landen, waaronder Nederland hebben deze methode overgenomen. Een aantal voordelen wordt genoemd:

- je concentreert je op één vaardigheid, b.v. het vragenstellen.
- de student heeft weinig risico af te gaan, als voor een hele klas, de situatie is niet zo bedreigend.

- er is geen risico voor de leerlingen aan verbonden, daar de „sessies" buiten de werkzaamheden van de school plaatsvinden.
- je kunt veel factoren onder controle houden. Studenten kunnen experimenteren met groepen van allerlei leeftijd, ontwikkelingsniveau, sociale achtergrond. (Belangrijk voor taaldidactisch onderzoek!)

Van wezenlijk belang is altijd de Feed-Back of Terugkoppeling. Alleen leren lesgeven door doen is niet volledig. Er zal terugkoppeling moeten plaatsvinden, d.w.z. de student zal moeten horen hoe hij het gedaan heeft. Bij de huidige stand van zaken gebeurt dat met het praktijkschrift in de hand. Meestal wordt een slechte les echter niet opnieuw door de student gegeven.

het beeld liegt niet

Bij de huidige beoordelingsprocedure komt een soort „geheugenverlies" bij begeleider en student nogal eens voor. „Zo-is-het-niet-gegaan"-reacties komen bij de student nogal eens voor. Moeilijk te beoordelen zijn grensgevallen, want wat is nog een voldoende les en wat niet? Met behulp van televisie-opnamen kan dan meer „objectief" en duidelijker gewerkt worden. Men bekijkt de lessen aan de hand van een didactisch handboek. Ook zal men tot „onderwijskundige bandencollecties" kunnen komen en op elk gewenst ogenblik de opname „het leren van het Nederlands aan een papiamentstalige peuter" kunnen afdraaien, om maar iets te noemen. Zo ontwerpt men in de U.S.A. reeds vele cursussen op dit terrein en inmiddels vinden onder auspiciën van de O.E.C.D. ook in Nederland bewerkingen en constructies van cursussen plaats. Op bijscholingscursussen traint men zichzelf met behulp van zelf in te vullen evaluatie-formulieren. De zoetgekleurde, drukke en enigszins artistiek getinte films uit de U.S.A. werden op de academie vertoond en betroffen een vragenstellentechniek. Zo'n 80% van de vragen die leerkrachten stellen zijn reproductievragen. Weinig aandacht wordt besteed aan echte denkvragen, hetgeen met behulp van micro teaching getraind kan worden.

micro teaching

bedenkingen

In de discussies kwamen nogal wat vragen van uiteenlopende aard naar voren. De getoonde Amerikaanse films zaten vol trucjes en betroffen ideaalbeelden. Bij opnamen in Nederland laat men rustig alle beelden aan de orde komen. Het blijkt dan b.v. hoe slecht de taalbeheersing van veel kinderen is. Wat betreft de Ned. Antillen zal men zeker naar eigen opnamen moeten streven, met bijzondere aandacht ook voor de vreemde voertaal problematiek. Maar ook in de U.S.A. heeft men materiaal over verbale compensatieprogramma's voor kinderen met een taalachterstand. Vraagtekens kunnen gezet worden bij de kosten die de methode met zich meebrengt, vooral, aldus de studenten, nu er nog zoveel slechte schoolgebouwen zijn (de APA is voor de apparatuur in ieder geval niet geschikt), onvoldoende up-to-date leermiddelen, weinig of geen deskundigen voor de organisatie en begeleiding etc. Wat moet je met modernisering van de opleiding als je weet dat je aan je training niet veel hebt in de praktijk? Er zijn nog veel problemen, als de te grote klassen, het strakke rooster, boekjes-uitkrijgerij voor doorstroming, het worstelen van de kinderen met de vreemde taal, etc. Die technische modernisering zou wel passen in het kader van een totale vernieuwing van het onderwijs.

Krijgen de oudere leerkrachten dan bijscholing? Dat zal wel de bedoeling zijn. Een eerste te bestuderen vaardigheid voor alle leerkrachten, jong en oud, zou zijn het leren-aan-de-praat-krijgen van de leerlingen die zoveel hindernissen ondervinden door de vreemde taal. Maar onderwijskundig onderzoek ontbreekt nog steeds op dit gebied, evenals het werken aan het zo zoetjes invoeren van het papiamento op de scholen. Hoe dan ook, een mooi cadeau die micro teaching. Het zal zeker zijn diensten bewijzen. Als het maar niet ten koste gaat van al die andere wensen op het onderwijsverlanglijstje.

grawata

De voorzitter van de N.O.-sectie, mej. E. Dowling, heeft haar A-diploma zwemmen behaald. Proficiat!

■

Waarnemend directeur van de APA, pater W. Driessen, volgt een cursus koken aan de Mater Dei Huishoudschool.

■

Tijdens de laatste algemene vergadering op 22 november j.l. heeft VLA-lid J. Kramers een stoel van Kas di Kultura gedemonstreerd.

■

Enige tijd geleden is het dagelijks bestuur en hoofdbestuur van „Veleta" (personeelsvereniging van de Technische school Tarabana) de heer T. Stuyvenvolt, in zijn geheel afgetreden. Het bestuur is overgenomen door een driemanschap: Williams, Werleman en Heronimo.

■

De heer Loek Werleman, leraar aan de Technische school Tarabana, penningmeester van Veleta, duikexpert en prominent visser, gaat trouwen met mej. Ina Maduro. Op 17 decembr voor de wet en op 22 december voor de kerk. Hartelijk gefeliciteerd en veel geluk! De contributie van Veleta is inmiddels verhoogd.

■

VLA-voorzitter P. E. Croes op de alg. ledenvergadering van 22 november j.l. over de VLA-actie t.b.v. Nicaragua: „Wij hebben contact gehad met de Hermanas de Caridad, de Zusters der Liefde, d.w.z. de Zusters der Naastenliefde."

■

Het departement van onderwijs heeft bepaald: wie bij een tentamen ziek is, kan het alleen over doen als er een doktersbriefje ingeleverd wordt. Een mavo-leerling die dit overkwam, kon echter geen briefje krijgen van zijn dokter. De betrokken directeur die de dokter opbelde, kreeg te horen dat de doktoren afgesproken hadden alleen briefjes uit te schrijven voor het Colegio Arubano.

■

De contributie-verhoging van de VLA ingaande 1 januari a.s. is geen contributieverhoging. Hij wordt veroorzaakt door het feit dat de contributie een vast percentage van het salaris is. Aangezien de salarissen zijn gestegen vorig jaar, zullen de contributies thans ook omhoog gaan.

■

Alle beslissingen van de Arubaanse Inspectie op het gebied van de mavo, etao en andere vormen van voortgezet onderwijs moeten worden goedgekeurd door Curaçao alvorens ze kunnen worden uitgevoerd. Wanneer zullen de betreffende Arubaanse Inspecteurs eindelijk zelfstandig worden?

■

Tijdens de A.L.V. van 22 november j.l. zat hoofdbestuurslid Frans Bayens niet op het podium zoals het hoort, maar tussen het gewone volk in de zaal.

FEDERACION DI SINDICATONAN ARUBANO (FESINA)

November 20, 1973

Na S.E. Ministro di Husticia,
p/a Fort Amsterdam,
Willemstad, Curacao.

Su Excelencia,

En conneccion cu e situacion cu a surgi y cu ta reina na Aruba Caribbean Hotel y Casino, cual a resulta na:

1. Un "Free for all" hamas experiencia den historia turistico na Aruba;
2. Un daño severo na e imagen di Aruba encuanto turismo;
3. E kitamento di dealernan inhustamente durante cooling-off period pa motibo di provocacion di parti di "Body-Guards" emplea pa e Gerente di Aruba Caribbean Hotel y Casino;
4. Seramento di Casino pa asina mantene tranquilidad y pa evita mas problemas cu ta sigi daña e bon imagen di Aruba.

Federacion di Sindicatonan Arubano (FESINA), e Federacion di mas grandi na Aruba, a jega na e conclusion cu pa sana e situacion desagradabel aki ta un obligacion pa tur instancianan concerni haci e maximo esfuerzo realizando lo siguiente:

1. Saca e actual Top Gerente completo for di Aruba esta Srs. Wortman, Walters y Mulley, como cu henter e atmosphera explosivo cual a causa e problema y cu na e momento aki ainda ta existi, a wordu crea cu full aprobacion di e Gerente actual desde Januari 1, 1973 y di Sr. M. Wortman en particular, siendo e persona ocupando e posicion maximo den Gerencia di A.C.H. y Casino.
   No obstante varios indicacionnan y avisonan di parti di Gezaghebber interino Sr. F. Wernet (Jan. 1973), di Mediador di Gobierno (varios bez), di e sindicato FTA y di e empleado di casino mes, e Sr. M. Wortman aki a sigi aproba y crea cierto condicionnan den casino, provocando e trahadornan di Casino.
2. Pone un fin verdadero na e sistema di "Body-Guards" cualnan actualmente ainda ta presente den Hotel, segun informacion Gerente di A.C.H. y Casino awor ta zorg pa e personanan aki wordu "suit-out" cu uniform. FESINA ta puntra cu si esaki tawata locual e autoridadnan (Gezaghebber) kier a meen ora cu el a priminti cu e bodyguards lo a bai. "Esaki ta solamente bisti lobo na cuero di carne, pero ta e mesun lobo ta keda."
3. Reempleacion di e trahadornan kitá durante e "cooling-off period". Resultadonan di investigacion di Sociale Zaken mes a mustra cu no tawatin ningun base hustificá pa "dringende reden" wordu aplica, como cu e trahadornan concerni a wordu provoca y gedal prome door di e "body-guards" emplea pa Sr. M. Wortman.
4. Regla effectivamente e sistema di Toelating. Na varios ocasion caba a resulta cu No-Antiliano ta wordu admiti cu werkvergunning na Aruba mientras cu nos tin Antilianonan capaz cu no ta haja un chens, simplemente basa ariba "palabra" di cierto gerentenan cu ta cualifica nos trahadornan como incapaz pa "Leidende Functies". Pero nos ta observa cu hopi Antiliano pafor di Antillas a demonstra y ta demonstrando di tin bon capacidadnan pa e posicionnan jamá "LEIDENDE FUNCTIES".

Pesey FESINA pa medio di esaki ta haci un fuerte apelacion na Bo persona of departamento pa realiza e punto(nan) cu ta toca Bo persona of departamento.
FESINA ta mira e asunto aki masha serio y si e situacion no wordu sana COMPLETAMENTE, anto repiticion of empeoracion lo no por wordu evitá.
Sperando ariba actuacion pronto y effectivo den e asunto aki, nos ta termina.

Sinceramente,
Den nomber di FESINA,
FEDERACION DI SINDICATONAN ARUBANO

ingezonden stukken

L.S.

E revista kultural di Antiyas, WATAPANA, a sali pa promé biaha na juli 1968 i a stòp di sali na september di 1972. Su intenshón tabatá propagá kultura di Antiyas i mustra alabés ariba e bunitesa i e balor indiskutíbel di nos propio kultura.

Despwés di varios apelashón EN VANO na su lektornan pa pidi nan kolaborashón pagando nan kontribushon anwal debidamente, e revista aki a stòp di sali, nèt un aña pasá. Lokwal ta lógiko i natural si nos realisa nos ku promé ku WATAPANA por yega su lektornan, e revista mester wòrdu imprimí i mester pasa via postkantoor. Esaki ta kosta plaka!

Ta parse nos, antó, ku nos lektornan mes lo por kontestá e pregunta: WATAPANA A MURI???

Si Bo ta haya ku ta bal la pena pa kontinwá e existensia di WATAPANA (BO revista!), antó sea asina bon di yena e pidi "hala di papel" aki bòw i mand'ele LO MAS PRONTO POSIBEL pa redakshón di WATAPANA. Adrès nobo: Emmastraat 28, Playa, Aruba, Antiyas.

Ora Bo pone Bo firma abòw, esèi ta nifiká ku ya Bo a depositá e suma di NAf. 7,— (of 10 florín hulandés) na Algemene Bank Nederland, Aruba, menshonando ku ta pa WATAPANA.

E ora èi nos sa, ku Bo kontesta ta: "WATAPANA NO A MURI!"

I asina ku nos tin 500 di e kontesta aki, nos lo kuminsá drèi atrobe pa WATAPANA drenta su di sinko aña di existensia.

Restitushón lo tuma lugá, si e kontribushón ta insufisiente.

Di antemano masha danki,

redakshón di Watapana.

Mocht de actie niet slagen, dan stellen wij voor, Watapana onderdak te bieden in Vorm. Op deze manier kan Watapana toch zijn doel bereiken, want welk publiek is er meer geschikt pa propagá kultura dan de maestronan di school?

Hoofdred. Vorm

Korta e strookje aki

Si, WATAPANA mester kontinwá

NOMBER:..

ADRES:..

FIRMA:..

Geachte heer Jutten,

In het Katholiek Schoolblad van deze maand (nov.) heb ik jullie interview met dr. Prins-Winkel gelezen. Als het mogelijk is zou ik Vorm graag het volgend jaar willen ontvangen, ik wil graag op de hoogte blijven van ons dushi Aruba.

Deze contacten met Aruba hebben wij broodnodig, want in je eigen lang terugkeren is een minder prettige ervaring. Maak alsjeblieft van de Arubanen geen Nederlanders, naar de hel met hun discipline, televisie, afgesloten huizen, hun schuldcomplex, hun vakbekwaamheid, hun grote belangstelling, hun grote verantwoordelijkheidsgevoel en rot weer. Geef ons maar het Arubaanse leven met de zon, zang, spontaniteit, gemeenschapsgevoel etc.

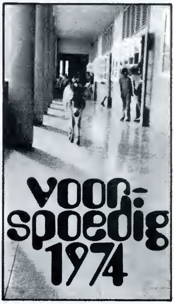
Vergeef mij deze ontboezemingen, maar je begrijpt dat we Vorm niet kunnen missen in deze omstandigheden. Gegroet.

A. C. van Galen,
Palmstraat 7,
Borne, Nederland

Er wordt voor gezorgd.

(De heer Van Galen was tot juli '73 leraar pedagogiek aan de APA).

J. Jutten

In de advertentie van Hagemeyer op de volgende omslagpagina vervalt het woord airco's, daarvoor in de plaats komt freezers.